

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 597/2021
14.06.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Марине Милановић и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Ђаловић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво Одељење у Краљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж рр 142/20 од 09.06.2020. године, у седници одржаној 14.06.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж рр 142/20 од 09.06.2020. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж рр 142/20 од 09.06.2020. године и пресуда Основног суда у Чачку Прр1 353/2019 од 26.12.2019. године у ставу 1. и 3. изреке, и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 353/2019 од 26.12.2019. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу исплати укупан износ од 1.694.995,22 динара, на име накнаде имовинске штете настале неспровођењем намирења потраживања тужиоца утврђеног под редним бројем 379, 55 и 328. у предмету Ст 4558/10 пред Привредном судом у Београду са законском затезном каматом почев од 03.07.2019. године као дана подношења тужбе па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је део тужбеног захтева у погледу камате на досуђени износ накнаде имовинске штете за период почев од 12.03.2013. године као дана доношења решења о утврђеном потраживању па до 02.07.2019. године, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 135.900,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности пресуде па до коначне исплате, у року од осам дана.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж рр 142/20 од 09.06.2020. године одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена наведена првостепена пресуда у ставовима 1. и 3. изреке. Одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, која у суштини представља посебну ревизију у смислу члана 404. став 1. ЗПП, с обзиром да је заснована на наводима о одлукама Уставног суда, Европског суда за људска права и правним ставовима заступљеним у судској пракси, у односу на које сматра да је одступљено пресуђењем у овој правној ствари.

Према одредби члана 404. став 1. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11...18/20), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла да побија ревизијом, ако је, по оцени Врховног касационог суда, потребно да се размотре правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначавња судске праксе или новог тумачења права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете због ненаплаћених утврђених потраживања у стечајном поступку у ситуацији утврђене повреде права на суђење у разумном року у том поступку.

Из тог разлога, на основу одредбе члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 3458/18 од 16.04.2018. године, усвојен је приговор предлагача, овде тужиоца, и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року у поступку стечаја у предмету Привредног суда у Београду Ст 4558/10 и наложено стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме неопходне мере и радње које су потребне да би се приступило уновчењу имовине стечајног дужника. Стечајни поступак је започео 20.09.2010. године и није завршен. Уновчењем дела имовине стечајног дужника намирен је различити поверилац, преостали део средстава је орочен код банке над којом је у 2014. години отворен стечајни поступак, од стране стечајног управника поднет захтев за излучење орочених средстава и пријава потраживања, потраживање је признато и сврстано у први исплатни ред, али још није намирено, а о преосталој имовини коју чини зграда у Чачку у току је својинска парница, тако да је намирење потраживања поверилаца у стечајном поступку Ст 4558/10 условљено исходом наведених поступака.

Предмет тужбеног захтева у овој парници ради накнаде штете против Републике Србије, заснован је на неспровођењу намирења потраживања пријављених и тужиоцу признатих у стечајном поступку под редним бројем 379, 55 и 328 по којима се исказује укупан износ од 1.694.995,22 динара, а утврђује да се потраживање под редним бројем 379 у укупном износу од 578.955,38 динара, сврстано у трећи исплатни ред, односи на неисплаћене дивиденде и исплаћене добити за 2000, 2001, 2002 и 2003. годину, потраживање под редним бројем 328 у износу од 954.164,68 динара, у трећем исплатном реду, такође односи на неисплаћене дивиденде и неисплаћене добити за 2000, 2001, 2002. и 2003. годину, док је потраживање под редним бројем 55, које гласи на укупан износ од 161.875,16 динара, сврстано у први исплатни ред у износу од 120.531,96 динара на име минималне зараде у износу од 519,00 динара, на име пензијског и инвалидског осигурања за последње две године пре отварања стечајног поступка у износу од 120.012,96 динара, а у трећем исплатном реду у износу од 41.343,20 динара, на име главнице од 41.177,00 динара и обрачунате камате 146,20

динара, на име неисплаћених зарада са обрачунатом каматом до дана отварања поступка стечаја, како је наведено у закључку о листи утврђених и оспорених потраживања од 10.03.2011. године. При том, тужиоцу је оспорено потраживање на име минималне зараде у износу од 49.590,00 динара и упућен је на парницу за коју стечајни управник података нема да ју је тужилац водио. Тужилац је определио тужбени захтев руковођен изјашњењем стечајног управника од 13.11.2019. године, према износима наведеним у том извештају, из којег произлази да је извршен нови обрачун законске затезне камате применом пропорционалне методе, али није исказана спецификација по врсти и времену настанка потраживања која нису истородна и не може се за сваку исказану главницу утврдити на које се конкретно и када настало потраживање односи.

Пресудама нижестепених судова обавезана је тужена РС да тужиоцу исплати тражени износ накнаде штете у целости са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе до исплате, уз закључак о постојању услова одговорности на страни тужене, због наплаћених потраживања у стечајном поступку који се води над друштвеним, односно државним предузећем. При том, ради се о предузећу које је од оснивања 1974. године до 19.06.2003. године, било у статусу друштвеног предузећа, надаље пословало као акционарско друштво, с тим да је након раскида уговора о приватизацији од 22.11.2007. године Акцијском фонду РС је пренето 70% друштвеног капитала предузећа, са којом структуром капитала као већинском државном долази до покретања стечајног поступка 20.09.2010. године, што су чињенице које је првостепени суд утврдио. Такође, утврђено је да је тужилац бивши радник и акционар овог предузећа, сада у стечају. Сва потраживања су од стране нижестепених судова третирана као потраживања из радног односа.

По налажењу Врховног суда закључак нижестепених судова се за сада не може прихватити, јер је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 31. став 3. Закона о заштити суђења у разумном року („Сл. гласник РС“, бр.40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против РС за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност РС за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа које су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године).

У конкретном случају, тужиоцу је правноснажним решењем утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4558/10, а тај стечајни поступак је отворен над предузећем „Индустија котрљајућих лежајева“, а.д. из Београда, у време када је то предузеће било у већинском друштвеном капиталу са уделом државе од 70%. Међутим, за закључак о одговорности државе није довољно утврђење о већинској структури државног капитала у време отварања стечајног поступка и постојање правноснажног решења о утврђеној повреди права на суђење у разумном року у стечајном поступку. По становишту Врховног касационог суда, битне су чињенице када су настала потраживања тужиоца због неисплаћених примања из радног односа по основу рада, каква је тада била структура капитала предузећа и да ли

је у питању био привредни субјекат којим управља држава или то није био случај, као и од каквог је утицаја чињеница да је тужилац имао својство и запосленог и акционара, и да поред неисплаћених потраживања која има као запослено лице код послодавца, он истиче и неисплаћена потраживања на име дивиденди и добити за више година, као штете за коју терети РС.

Став овог суда о одговорности РС за накнаду материјалне штете настале због неизвршења у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена у поступку стечаја, допуњен је закључком усвојеним на седници Грађанског одељења ВКС одржаној 27.09.2019. године. За потраживања која су настала према предузећима која у време настанка потраживања нису била у друштвеном или државном капиталу, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, јер се одредба члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка а не због неисплаћеног прихода од капитала од стране стечајног дужника када је као предузеће пословало капиталом у приватној својини. Рачуна се мора повести о природи потраживања, времену настанка и структури капитала у време настанка потраживања, што је пропуштено да се учини и због чега се не може испитати правилност примене материјалног права од стране нижестепених судова.

У поновном поступку, суд ће имати у виду примедбе изнете у овом решењу, те надопунити чињенично утврђење и оценити правни значај чињеница која утврди, па ће уз одговарајућу примену материјалног права изнова одлучити о тужбеном захтеву и трошковима поступка.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић